

Fiche 1: Mededeling Energie Unie

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Pakket Energie-Unie: Een kaderstrategie voor een schokbestendige energie-unie met een toekomstgericht beleid inzake klimaatverandering

b) Datum ontvangst Commissiedocument

25 februari 2015

c) Nr. Commissiedocument

COM(2015) 80

d) Pre-lex

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1427120786313&uri=CELEX:52015DC0080>

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

VTE-Raad (Energie)

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische zaken in samenwerking met het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

2. Essentie voorstel

De Energie Unie is één van de prioriteiten van de Commissie. De Commissie beoogt met de mededeling over de Energie Unie een strategisch kader te geven om een duurzame, concurrerende en betaalbare energievoorziening in de EU te realiseren, ten behoeve van huishoudens en ondernemingen.

Aanleiding voor het voorstel om tot een Energie Unie te komen is de constatering dat er belemmeringen zijn in de marktintegratie en de noodzaak om een transitie te maken van een economie gestoeld op fossiele brandstoffen naar een duurzame, CO₂-arme en klimaatvriendelijke economie. Zo leiden ongecoördineerde nationale beleidskeuzes nu tot een inefficiënte markt en tot risico's voor de leveringszekerheid. De Commissie wil daarom blijven inzetten op integratie van de energiemarkten, verbetering van de energie infrastructuur, vergroting van het aandeel duurzame energie, vermindering van de CO₂-uitstoot en verbetering van de energie efficiëntie. De Commissie wil

door een samenhangende strategie met concrete maatregelen deze uitdagingen aanpakken. De maatregelen zijn in de mededeling uitgewerkt in 15 concrete actiepunten. De strategie en voorgestelde maatregelen van de Energie Unie zijn opgebouwd rond vijf dimensies, die onderling samenhangen en elkaar wederzijds moeten versterken.

1. Voorzieningszekerheid, solidariteit en vertrouwen; doelen zijn diversificatie van aanbod (bronnen, leveranciers en routes), verbetering van de infrastructuur, versterking van de energie-efficiëntie, versterking van de solidariteit en voorzieningszekerheid. Ook pleit de Commissie voor versterkte aandacht voor de Europese rol op de mondiale energiemarkt en een versterkte energierelatie met landen buiten de EU en noemt daarbij specifiek Oekraïne, Noorwegen, de VS en Canada. De Commissie kondigt in dit kader een herziening van de verordening leveringszekerheid gas aan, alsmede een strategie voor Liquid Natural Gas (LNG) en gasopslag en een herziening van het besluit over intergouvernementele overeenkomsten tussen lidstaten en derde landen. De Commissie gaat opties onderzoeken voor mechanismen voor vrijwillige vraagbundeling met het oog op collectieve aankoop van gas in crisissituaties.
2. Interne energiemarkt; doel van de Commissie is de volledige implementatie en naleving van bestaande Europese energiewetgeving en aanverwante regels, versterking van de energie-infrastructuur, verdergaande samenwerking tussen Europese transmissiesysteembeheerders (TSO's) en toezichthouders en meer flexibiliteit in het energiesysteem door onder andere betere integratie van hernieuwbare energie in het systeem. De Commissie kondigt daartoe onder meer wetgeving aan voor de versterking van leveringszekerheid voor elektriciteit en voor een nieuw Europees marktontwerp voor elektriciteit. Tevens kondigt zij aan met een strategie te komen voor versterkte regionale samenwerking. Daarnaast wil de Commissie de positie van de consument versterken, onder andere door in te zetten op slimme technologieën.
3. Verminderen van de energievraag; door een passend kader voor energie-efficiëntie te scheppen, wil de Commissie lidstaten er toe aansporen om energie-efficiëntie een centrale rol te geven in hun beleid. In oktober 2014 heeft de Europese Raad een Europees streefdoel van 27% energiebesparing in 2030 vastgesteld met de mogelijkheid dit doel tot en met 2020 te herzien en te verhogen naar 30%. In het licht van dit voornemen zal de Commissie het Europese beleid omtrent energie-efficiëntie en de bestaande regelgeving evalueren en waar nodig herzien. Speciale aandacht zal de Commissie besteden aan sectoren waar er een groot potentieel voor verdergaande energie-efficiëntie bestaat, zoals de gebouwde omgeving en de transportsector. Voor de gebouwde omgeving zal de Commissie een strategie voorstellen om investeringen in verwarming en koeling te vergemakkelijken. Daarnaast zal de Commissie een 'Slimme financiering voor slimme gebouwen'-initiatief opzetten om bestaande gebouwen energie-efficiënter te maken, door een gemakkelijkere toegang tot financieringsinstrumenten. Ten aanzien van vervoer en transport zal de Europese Commissie voorstellen doen om de energie efficiëntie in de

vervoerssector te verbeteren en de marktomstandigheden voor schonere brandstoffen en de infrastructuur daarvan te verbeteren.

4. CO₂-arm maken van de Europese economie; met betrekking tot het klimaatbeleid heeft de EU als doelen: de realisatie van ten minste 40% CO₂-reductie in vergelijking met de niveaus van 1990 en een op Europees niveau bindend doel van 27% hernieuwbare energie in 2030. De hoeksteen van het Europese klimaatbeleid is het Europees emissiehandelssysteem (ETS). De Commissie komt met wetgeving voor de ETS en de non-ETS sectoren om de genoemde doelen van CO₂-reductie te realiseren. Ook komt de Commissie met een nieuw wetgevend voorstel voor hernieuwbare energie om het Europese doel van 27 % te realiseren en met voorstellen voor biomassa en biobrandstoffen. De ambitie van de Commissie is om op het terrein van hernieuwbare energie mondiaal leider te worden.
5. Onderzoek en innovatie in de energiesector; de Commissie wil dat Europa een leidende positie op technologisch gebied inneemt. Voor de verdere ontwikkeling van duurzame technologieën dient volgens de Commissie een nieuwe onderzoek- en innovatiestrategie centraal te staan, onder andere door met een vernieuwd Strategisch Energie-Technologieplan te komen. De Commissie zet zich in om onderzoeksprogramma's op het gebied van energie meer samenhang en focus te geven. De aanpak op het gebied van onderzoek en innovatie dient daarbij op vier centrale prioriteiten te worden gevormd: hernieuwbare energie, waaronder opslag van elektriciteit, het versterken van de positie van eindafnemers door onder andere slimme meters en slimme netwerken, energie-efficiëntie in de gebouwde omgeving en ten slotte duurzamer vervoer.

Governance

De Commissie geeft aan dat een integraal governancestelsel voor de Energie Unie nodig is dat ervoor moet zorgen dat al het energie-gerelateerde beleid bijdraagt aan de doelen van de Energie Unie. Dit governancestelsel gaat over de volle breedte van de Energie Unie en betreft zowel de klimaat- en energiedoelen voor 2030 als de implementatie van de Europese regels over de interne energiemarkt. De Commissie geeft daarbij aan dat dit governanceproces en het Europees Semester voor de financieel-economische beleidscoördinatie van de lidstaten, afzonderlijk zullen worden beheerd.

Ten slotte zijn tegelijkertijd met de mededeling over de Energie Unie een mededeling betreffende het bereiken van het 10% interconnectiedoel uitgebracht (COM(2015) 82) en een mededeling over de weg naar de mondiale klimaatconferentie in Parijs eind dit jaar (COM(2015) 81) uitgebracht. In de mededeling over interconnectie zet de Commissie uiteen met welk (bestaand) pakket aan maatregelen investeringen in infrastructuur en interconnecties kan worden bevorderd. Nederland onderschrijft de bijdrage die infrastructuurprojecten kunnen leveren aan de versterking van de Europese interne energiemarkt. In een separate Kamerbrief wordt uw Kamer hierover verder geïnformeerd. In de

Mededeling over de weg naar Parijs wordt de Europese inzet voor de mondiale klimaatonderhandelingen voorgesteld. Hierover wordt uw Kamer in een separaat BNC fiche geïnformeerd.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Dit kabinet streeft internationaal naar een volledig duurzame energievoorziening in 2050. De transitie naar een CO₂-arme economie met 80-95% CO₂-reductie in 2050 is de samenbindende koers voor Nederland en voor Europa. De transitie is ingezet met het EU 2020 klimaat- en energiepakket. De Europese Raad heeft in oktober 2014 daaraan ook duidelijk vervolg gegeven met het vaststellen van de klimaat- en energiedoelen voor 2030.

Een goed werkende interne markt voor energie is wat Nederland betreft het belangrijkste middel om de transitie naar een CO₂ arme economie te faciliteren en tegelijkertijd de leveringszekerheid en de betaalbaarheid te borgen en daarmee de concurrentiekracht van de Unie te vergroten. Nederland ziet daarin voor grensoverschrijdende regionale samenwerking een belangrijke rol weggelegd. Nederland heeft veel ervaring met regionale samenwerking op het terrein van energie zoals bijvoorbeeld al plaatsvindt tussen de Benelux, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland (Pentalaterale Energie Forum). Dat laat onverlet dat uiteraard landen zelf verantwoordelijk blijven voor de eigen energiemix.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Een sterke, concurrerende Europese energiemarkt is van belang voor een betaalbare, betrouwbare en schone energievoorziening en de concurrentiekracht van de Europese Unie. Nederland ziet de Energie Unie als belangrijk middel om dit te bewerkstelligen. Verdere marktintegratie en heldere, ambitieuze Europese klimaatdoelen zijn derhalve belangrijk. De Energie Unie zou eraan moeten bijdragen dat de huidige, zorgwekkende ontwikkeling van een toenemend versnipperd energiebeleid tussen lidstaten wordt gekeerd. Voorstellen van de Commissie bekijkt Nederland tegen die achtergrond. De mededeling van de Commissie omvat in dit verband een aantal elementen dat kansen biedt voor Nederland, zoals de implementatie van wetgeving voor de interne markt, het vernieuwde marktmodel voor de elektriciteitsmarkt (gericht op verdere integratie van de Europese groothandelsmarkten en consumentenmarkten, regionale marktintegratie en het creëren van meer flexibiliteit in de markt) en de nadruk die wordt gelegd op het verduurzamen van het transportsysteem en op coördinatie van stimuleringsbeleid en op innovatie. Ook de aandacht voor regionale samenwerking is belangrijk voor Nederland, omdat dit de kans biedt om nu snel concrete stappen te zetten in materiële samenwerking.

Nederland kan zich vinden in de algemene uitgangspunten voor de Energie Unie en wacht de concretere uitwerking van de verschillende voorstellen met belangstelling af. Daarbij zal Nederland erop letten dat maatregelen niet marktverstoring zijn of tot overbodige administratieve lasten leiden. Uit de annex 1 valt op te maken dat meerdere acties en wetgevende voorstellen zullen volgen in de

tweede helft van 2015 2016 en 2017, die ieder afzonderlijk moeten worden beoordeeld. Nederland zal deze voorstellen beoordelen op hun bijdrage aan het bereiken van een geïntegreerde energiemarkt en het kostenefficiënt realiseren van de energietransitie. De Commissie benoemt in haar mededeling vijf dimensies van de Energie Unie. Hieronder is de appreciatie en inzet van Nederland per dimensie weergegeven en genoemd waar de inzet verband houdt met de 15 actiepunten voor de Energie Unie.

Dimensie 1: voorzieningszekerheid, solidariteit en vertrouwen

Nederland is het eens met de Commissie dat voorzieningszekerheid één van de belangrijke doelstellingen van het energiebeleid is. Nederland onderschrijft het belang van diversificatie van bronnen en routes van energie (actiepunt 2), mede gelet op het belang van de continuïteit van vitale energie-infrastructuur en energielevering voor de nationale veiligheid. In dat kader hecht Nederland ook belang aan het aangaan van strategische partnerschappen met belangrijke energie producerende en doorvoerende landen. Ook is Nederland het eens met de Commissie dat voorzieningszekerheid gebaseerd moet zijn op solidariteit en vertrouwen en dat ernaar gestreefd moet worden om als Europese Unie met één mond te spreken (actiepunt 15). Nederland onderschrijft de positie van de Commissie dat een goed functionerende interne energiemarkt de basis is van de Energie Unie en dat de eerste stap moet zijn dat de lidstaten alle energieregelgeving implementeren en handhaven (actiepunt 1). Nederland vindt dat een stabiel, betrouwbaar en voorspelbaar wettelijk kader voor private partijen een noodzakelijke randvoorwaarde is om voorzieningszekerheid te realiseren. Alleen dan kunnen en zullen private partijen investeren in de noodzakelijke infrastructuur voor winning, opwekking, productie en transport van energie. Die investeringen zijn cruciaal voor de versterking van de Europese voorzieningszekerheid. Infrastructuurprojecten zouden alleen dan (deels) gefinancierd mogen worden met gelden vanuit de EU wanneer deze niet op commerciële basis tot stand kunnen komen om oneerlijke concurrentie zoveel mogelijk te voorkomen.

Ten aanzien van het voornemen van de Commissie om te komen tot een herziening van de Verordening leveringszekerheid aardgas (verordening 994/2010) wacht Nederland de voorstellen van de Commissie af. Nederland onderkent dat de huidige verordening kan worden verduidelijkt en aangescherpt (actiepunt 2). Nederland is daarbij van mening dat de voorgenomen herziening er niet toe mag leiden dat het handelen van private partijen onnodig wordt ingeperkt of dat zij te maken krijgen met onnodige verplichtingen. Wel vindt Nederland dat het belang van regionale samenwerking meer kan worden benadrukt.

Wat betreft de aangekondigde LNG strategie is Nederland van mening dat het inderdaad wenselijk is om meer fundamenteel na te denken over de rol van LNG in de toekomstige Europese gasvoorziening en als alternatief voor gas dat via pijpleidingen wordt aangevoerd (actiepunt 2). Het primaat van de markt bij het aantrekken van LNG naar Europa dient daarin wel het uitgangspunt te zijn.

Nederland is van mening dat gezamenlijke inkoop van gas, verplichte gasopslag, maar ook sterkere betrokkenheid van de Commissie bij bilaterale contracten met derde landen of vergroting van de transparantie-eisen van commerciële gascontracten kunnen leiden tot grotere onzekerheid voor private partijen (actiepunt 2). Dat kan bedrijven terughoudend maken om contracten te sluiten en te

investeren, wat nadelig kan uitwerken op de energiezekerheid van de unie. Op zijn minst moet zeker worden gesteld dat dergelijke voorstellen passen binnen de bestaande Europese mededingingskaders en geen afbreuk doen aan de concurrentiepositie van individuele bedrijven.

Ten aanzien van de transparantie met betrekking tot gasinkoopcontracten kan Nederland zich vinden in de conclusies van de Europese Raad van 19-20 maart 2015. In deze conclusies is afgesproken dat gewaarborgd moet worden dat overeenkomsten betreffende het aankopen van gas bij externe leveranciers in overeenstemming zijn met Europese regelgeving en energiezekerheidsbepalingen. Deze energiezekerheidsbepalingen dienen te zijn vastgelegd in EU-regelgeving. Bovendien moet met betrekking tot handelscontracten voor gasleveranties de vertrouwelijkheid van commercieel gevoelige informatie gegarandeerd worden. Nederland ziet geen reden voor een verplichte ex ante toetsing van contracten aan Europese regelgeving bij de herziening van het besluit over intergouvernementele overeenkomsten (actiepunt 3). Echter, indien verplichte ex ante toetsing wordt geïntroduceerd, zal Nederland erop toezien dat, in lijn met voornoemde ER-conclusies, alleen aan EU-regelgeving wordt getoetst.

Overigens zijn op dit vlak binnen de huidige Europese regels al de nodige transparantie-eisen vastgelegd (bijvoorbeeld in Verordening (EU) 1227/2011 betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie). Nederland zal de verdere uitwerking van actiepunt 3 nauwgezet volgen en te zijner tijd nader beoordelen.

Dimensie 2: interne energiemarkt

Voor Nederland is een goedwerkende en concurrerende interne energiemarkt de basis van de Energie Unie. De voltooiing van de interne energiemarkt draagt bij aan zowel de voorzieningszekerheid, aan de betaalbaarheid en de verduurzaming van de energievoorziening. Nederland heeft reeds een goedwerkende markt en is dan ook positief over het feit dat de Commissie de volledige implementatie en handhaving van bestaande Europese regels als prioriteit benoemt (actiepunt 1). Nederland hecht groot belang aan implementatie en handhaving, met name van het derde EU-energiepakket en de EU-infrastructuurverordening, omdat dit zorgt voor verdere marktintegratie. Met de Commissie is Nederland van mening dat dit tevens bijdraagt aan de versterking van de rol van de consument. Ook het voorstel van de Commissie ten aanzien van de regelgeving gericht op leveringszekerheid en een vernieuwd marktmodel voor de elektriciteitsmarkt (actiepunt 5) kan een bijdrage leveren aan de marktintegratie. Daarnaast is afronding van de Europese netcodes voor elektriciteit en gas cruciaal om regels over de werking van markten en het beheer van netwerken te harmoniseren (actiepunt 6). De Commissie gaat in haar mededeling ook in op de gewenste verdergaande samenwerking tussen Europese toezichthouders en de uitbreiding van bevoegdheden en onafhankelijkheid van het Europese Agentschap van energietoezichthouders (ACER) (actiepunt 6). Nederland is voorstander van een versterking van de samenwerking tussen toezichthouders, maar wil de uitwerking van een voorstel

over dit onderwerp afwachten en zal daarbij kritisch kijken naar de rechtvaardiging van en de noodzaak voor de eventuele uitbreiding van bevoegdheden van een Europees Agentschap. Samenwerking tussen lidstaten op energiebeleid is dus essentieel. In plaats van inefficiënt, marktversturend en versnipperd nationaal beleid is coördinatie op Europees niveau gewenst. Regionale samenwerking tussen lidstaten (actiepunt 7) is daarbij van groot belang, omdat dit zorgt voor grensoverschrijdende coördinatie en als opstap kan dienen naar voltooiing van een interne Europese energiemarkt.

De initiatieven van de Commissie en de nadruk die de Commissie legt op het belang van de interne Europese energiemarkt, sluiten goed aan bij de Nederlandse wensen en bij de prioriteiten die Nederland wil stellen voor het voorzitterschap van de Unie in 2016. Het gaat daarbij met name om het initiatief tot versterking van regionale samenwerking als opstap naar een interne energiemarkt en de ontwikkeling van een toekomstbestendig marktmodel voor de elektriciteitsmarkt.

Het tijdsplan en de invulling en timing van de voorgenomen acties (en mogelijke wetgevende voorstellen) op het terrein van de interne energiemarkt zijn nog onzeker. Nederland zal zich er tijdens het voorzitterschap voor inzetten om hierin vooruitgang te boeken.

Dimensie 3: energiebesparing

Nederland ondersteunt het ambitieuze streefdoel van 27% energiebesparing op Europees niveau in 2030. Energiebesparing levert een belangrijke bijdrage aan het Europese klimaatbeleid en levert ook een bijdrage aan de energievoorzieningszekerheid. Nederland deelt de mening van de Commissie dat er een goed Europees kader dient te zijn met een sterk Europees bronbeleid.

In juli 2014 stelde de Commissie vast dat het bestaande Europese energie-efficiëntie beleid effectief bijdraagt aan het energiebesparingsdoel van 20% in 2020. Om die reden zou een evaluatie en eventuele aanscherping van het bestaande energie-efficiëntie beleid vooral gericht moeten zijn op 2030 en geen negatief effect moeten hebben op het nationale beleid dat recent door lidstaten is ingezet (actiepunt 9).

Wel moedigt Nederland de Commissie aan voortvarend werk te maken van de versterking van Europees bronbeleid door snel met voorstellen te komen ter herziening van de energielabelrichtlijn voor producten en het vaststellen van een nieuw ecodesign werkpakket. Dit leidt tot meer energiebesparing terwijl het Europese level playing field voor de industrie wordt bewaard. Nederland staat daarnaast positief ten aanzien van het voornemen van de Commissie om de financiering van energie-efficiëntie in de gebouwde omgeving voor nationale en lokale overheden te vergemakkelijken (actiepunt 10). Daarbij zou de Europese Investeringsbank (EIB) en het nog uit te werken Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSD) een belangrijke rol kunnen spelen.

Dimensie 4: CO₂-arm maken van de economie

Nederland onderschrijft het belang van het CO₂-arm maken van de Europese economie en ziet de Energie Unie als middel om de transitie naar een duurzame energievoorziening te realiseren. Nederland is van mening dat het Europese emissiehandelssysteem (ETS) de hoeksteen moet zijn van het beleid om op een kosteneffectieve manier CO₂-uitstoot te realiseren (actiepunt 12). Nederland is in dit kader tevreden met het besluit van de Europese Raad van oktober 2014 tot structurele versterking van het ETS door aanscherping van het jaarlijkse reductiepercentage van het ETS-plafond vanaf 2021. Daarnaast pleit Nederland voor een vroege introductie van de door de Commissie voorgestelde marktstabiliteitsreserve, met opname hierin van de rechten uit *backloading*. Hierdoor ontstaat een grotere stabiliteit in het aantal CO₂-rechten op de markt. Daarnaast is Nederland tevreden met het besluit van de Europese Raad dat bescherming voor 'carbon leakage' voortgezet moet worden na 2020 en dat daarbij meer aansluiting moet worden gezocht bij veranderende productievolumes. Dit sluit aan bij het Nederlandse standpunt om de bescherming van 'carbon leakage' te laten plaatsvinden op basis van recente productiegegevens. Nederland is in dialoog met de Europese Commissie en andere lidstaten om dit voorstel mede vorm te geven. Ten aanzien van CO₂-reductie in de non-ETS sectoren wacht Nederland de nadere invulling door de Commissie af. Nederland hecht er daarbij sterk aan dat kosteneffectiviteit meeweegt bij de invulling van de nationale opgaven voor rijkere lidstaten, in lijn met de conclusies van de Europese Raad. Nederland zet naast kosteneffectiviteit in op flexibiliteit die lidstaten in staat stelt de inspanningen zo kosteneffectief mogelijk te doen.

Het doel van 27% hernieuwbare energie in 2030, dat bindend is op Europees niveau, is belangrijk om te komen tot een verdere verduurzaming van de Europese energievoorziening op weg naar 2050. Nederland ondersteunt de Commissie in haar visie dat kosteneffectiviteit een belangrijk principe is in het realiseren van hernieuwbare energie. Nederland vindt het bemoedigend dat de Commissie streeft naar afstemming van subsidiesystemen voor hernieuwbare energie teneinde subsidieconcurrentie tussen lidstaten tegen te gaan. Kostenefficiëntie dient het uitgangspunt te zijn van deze harmonisatie. Daarnaast pleit Nederland voor meer regionale samenwerking. Nederland ziet uit naar wetgevingsvoorstellen die marktintegratie verder mogelijk maken zoals een herziening van de richtlijn hernieuwbare energie en Europese regels voor de duurzaamheid van biomassa en biobrandstoffen (actiepunt 13). Nederland heeft in het kader van het SER-akkoord afgesproken 60% broeikasgasemissies te reduceren in 2050 in de mobiliteit en transportsector. Daarom wil Nederland Europese sturing op CO₂-besparing in zowel voertuigen als brandstoffen behouden (actiepunt 11). Nederland zet in op een aanscherping van de CO₂-normering voor voertuigen voor 2025 en op Europese sturing voor CO₂-reductie in brandstoffen om CO₂-emissies in de transport sector substantieel te verminderen door middel van Europees bronbeleid. De invulling van het Europees bronbeleid is een belangrijk instrument voor Nederland. Sturing op CO₂-reductie voor brandstoffen draagt bij aan een stabiele markt voor biobrandstofproducenten zodat zij kunnen investeren in geavanceerde biobrandstoffen. Nederland heeft de nodige vragen bij de initiatieven die de Commissie

in de mededeling in het vooruitzicht stelt ten aanzien van het beprijzen van infrastructuur en zal toekomstige voorstellen niet alleen kritisch beoordelen op subsidiariteit en proportionaliteit, maar zeker ook tegen de achtergrond dat dit kabinet tegen kilometerheffing is.

Dimensie 5: onderzoek en innovatie in de energiesector

Nederland ondersteunt de plannen van de Commissie om te komen tot een vooruitstrevende, energie onderzoeks- en innovatiestrategie die gericht is op Europees technologisch leiderschap (actiepunt 14). Deze bouwt voort op Horizon 2020, maar moet – zoals de Commissie ook betoogt – ook maximaal gebruik maken van andere beschikbare Europese fondsen. De plannen van de Commissie zullen worden uitgewerkt binnen het Strategisch Energie Technologie plan van de Commissie (SET-plan). Nederland is daarbij positief over de centrale rol die het energiesysteem en de consument innemen in de plannen voor de Commissie. Onderzoek en innovatie zijn essentieel voor de verduurzaming van de Europese energievoorziening en dragen bij aan een kosteneffectieve inzet van middelen bij de integratie van duurzame energie. De focus dient ook wat Nederland betreft te liggen op vier prioriteiten: hernieuwbare energie, versterken van de positie van eindafnemers, energie efficiëntie en duurzamer vervoer. Innovaties op het gebied van financiering en sociale acceptatie van technologieën zijn daarnaast noodzakelijk. De Commissie gaat ook in op innovatie in koolstofarme technologieën als CCS, het internationale kernfusie-experiment ITER en nucleaire energie. Conventionele bronnen, waaronder nucleaire energie, blijven relevant in de energiemix van veel Europese lidstaten en de Commissie wil de samenwerking tussen lidstaten die hierop inzetten verder versterken. Nederland steunt deze aanpak en moedigt de Commissie aan verder te gaan met de strategievorming op de rol van alle energiedragers in de energietransitie en ten aanzien van CCS. Bovendien zet Nederland in op het bevorderen van de financiering van CCS-demonstratieprojecten.

Governance

De Commissie geeft in de mededeling aan dat er een afzonderlijk integraal governance-systeem nodig is voor de Energie Unie in zijn geheel. Dit systeem moet verzekeren dat doelen op het gebied van de interne markt, klimaat, alsmede interconnectie worden gehaald en dat de beleidssamenhang wordt vergroot. Rond de zomer zal de Commissie naar verwachting met een separate mededeling komen over de governance met daarin concrete voorstellen.

Nederland wenst een 'lichte' governance structuur, zonder afbreuk te doen aan de huidige verdeling van bevoegdheden, met beperkte administratieve lasten, met sturing op het behalen van de CO₂-doelstelling (2030) en aandacht voor de langere termijnopgave (2050) en waarin ook mogelijkheden voor versterkte regionale samenwerking worden gefaciliteerd. Dit kan niet via een omweg alsnog tot nationaal bindende doelen leiden. Tegelijkertijd dient effectief gestuurd te worden op de implementatie van de Europese regels om de interne energiemarkt zo snel mogelijk te vervolmaken. Zwaarwegend uitgangspunt voor Nederland is dat de governance systematiek niet leidt tot een toename van de administratieve lasten en dat de governance in lijn is met de conclusies van de

Europese Raad van het najaar van 2014. Nederland steunt daarom het voornemen van de Commissie voor een afzonderlijk integraal governancestelsel voor de gehele Energie Unie, waarin bestaande rapportageverplichtingen worden gestroomlijnd.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De mededeling wordt door lidstaten in het algemeen ondersteund. Lidstaten hebben wel verschillende prioriteiten. Het belang van een goede balans tussen de vijf dimensies wordt door veel lidstaten benadrukt. Veel lidstaten noemen ook het belang van een goed functionerende interne energiemarkt als basis voor voorzieningszekerheid, duurzaamheid en betaalbaarheid van de energievoorziening. Versterking van regionale samenwerking heeft eveneens steun bij veel lidstaten. Verschillende landen expliciteren de nationale bevoegdheid over de energiemix. Daarnaast is door een aantal landen zorgen geuit over de betrokkenheid van de Commissie bij intergouvernementele contracten (IGA's), bij collectieve inkoop van gas en de invulling van transparantie-eisen van (commerciële) gascontracten. De uitwerking van de governance wordt door lidstaten op verschillende manieren voorzien. De Europese Raad van 19 - 20 maart 2015 heeft steun uitgesproken voor de Energie Unie en benadrukt dat de vijf dimensies samenhang vertonen en elkaar moeten gaan versterken.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

Op basis van artikel 4 lid 2 sub a, e en i VWEU is er een gedeelde bevoegdheid voor de EU en lidstaten om op te treden op het terrein van de interne markt, milieu en energie. Op basis van artikel 194 VWEU is het beleid van de Unie op het gebied van energie erop gericht de werking van de energiemarkt te waarborgen, de continuïteit van de energievoorziening in de Unie te waarborgen, energie-efficiëntie, energiebesparing en de ontwikkeling van nieuwe en duurzame energie te stimuleren en de interconnectie van energienetwerken te bevorderen.

Maatregelen die op basis van artikel 194 VWEU tot stand komen zijn niet van invloed op het recht van een lidstaat de voorwaarden voor de exploitatie van zijn energiebronnen te bepalen, op zijn keuze tussen verschillende energiebronnen of op de algemene structuur van zijn energievoorziening.

Op grond van artikel 191 VWEU richt het EU milieubeleid zich op behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Voor milieumaatregelen die van aanzienlijke invloed zijn op de keuze van een lidstaat tussen verschillende energiebronnen en de algemene structuur van zijn energievoorziening geldt een bijzondere wetgevingsprocedure: de Raad beslist met eenparigheid van stemmen en het Europees Parlement wordt geraadpleegd (artikel 192, lid 2 onder c VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de subsidiariteit over de mededeling is positief. Voor het bereiken van de doelstellingen van de Energie Unie, is zowel op het gebied van energie als klimaat, een gemeenschappelijke Europese aanpak vereist en een Europees beleidsraamwerk/strategie waarmee schaalvoordelen kunnen worden behaald, beleids- en subsidieconcurrentie tussen lidstaten wordt voorkomen en een efficiënter beleid kan worden vormgegeven.

Toekomstige voorstellen die voortvloeien uit deze mededeling zullen door Nederland steeds afzonderlijk worden beoordeeld op subsidiariteit.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit is positief. De vervolgacties die in de mededeling worden opgevoerd lijken de juiste maatvoering voor het bereiken van de doelen die de Energie Unie nastreeft. Toekomstige voorstellen die zullen voortvloeien uit deze mededeling zullen door Nederland steeds afzonderlijk worden beoordeeld op proportionaliteit.

d) Financiële gevolgen

Toekomstige voorstellen die zullen voortvloeien uit deze mededeling zullen door Nederland worden beoordeeld op financiële implicaties voor de EU-begroting, de rijksoverheid en medeoverheden, alsmede administratieve en financiële gevolgen voor bedrijfsleven en burger. Indien er sprake is van kosten voor Nederland, dan zullen budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline. Ingeval van budgettaire gevolgen voor de EU-begroting is Nederland van mening dat de middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Hierbij is van belang dat voor de EU budgetperiode 2014-2020 de afspraak staat dat 20% van de middelen besteed zullen worden aan klimaatgerelateerde uitgaven.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en administratieve lasten

Op dit moment zijn de mogelijke consequenties van deze mededeling voor de administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten nog onbekend.

Bij de uitwerking van de voorgestelde maatregelen zal Nederland zich uiteraard inzetten om bij de invulling daarvan de gevolgen voor de regeldruk zo minimaal mogelijk te houden. Toekomstige voorstellen die zullen voortvloeien uit deze mededeling zullen door Nederland afzonderlijk worden beoordeeld op het punt van regeldruk en administratieve lasten.

Het kabinet ondersteunt het uitgangspunt dat de voltooiing van de interne energiemarkt leidt tot een versterking van de concurrentiekracht van de Europese economie. Op dit moment zijn de mogelijke concrete consequenties van deze mededeling voor de concurrentiekracht nog onbekend.

Fiche 2: Mededeling over Protocol van Parijs – een blauwdruk voor de aanpak van wereldwijde klimaatverandering na 2020

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel:*

Het Protocol van Parijs — Een blauwdruk om de wereldwijde klimaatverandering na 2020 tegen te gaan

b) *Datum ontvangst Commissiedocument:*

28 februari 2015

c) *Nr. Commissiedocument:*

COM(2015) 81

d) *Eur-lex:*

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/DOC/?uri=CELEX:52015DC0081&qid=1426169721681&from=EN>

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board:*

n.v.t.

f) *Behandelingstraject Raad:*

De mededeling is reeds behandeld in de Milieuraad van 6 maart j.l. met het oog op het vaststellen van de EU INDC. In de aanloop naar Parijs zal de EU inzet voor het Protocol van Parijs nog terugkomen in de Milieuraad. In oktober zullen Raadsconclusies worden vastgesteld waarin de onderhandelingspositie van de EU nader zal worden bepaald. Ook in andere Raadsformaties (o.a. Ecofin, RBZ) zal Parijs aan de orde komen.

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie:*

IenM

2. Essentie voorstel

a) *Inhoud voorstel*

In deze mededeling schets de Commissie een "blauwdruk" voor een transparant en dynamisch, juridisch bindende overeenkomst met redelijke en ambitieuze toezeggingen van alle partijen. De lopende onderhandelingen hierover zouden moeten worden afgerond tijdens de VN-klimaatconferentie in Parijs in december 2015. Tevens bevat de mededeling een voorstel voor de beoogde EU-bijdrage aan de nieuwe overeenkomst (de zogenaamde Intended Nationally

Determined Contribution, of INDC)¹. De EU INDC is inmiddels door de Milieuraad van 6 maart j.l. vastgesteld en door de EU bij het secretariaat van het klimaatverdrag (UNFCCC) ingediend². De mededeling vormt onderdeel van het mededelingspakket rond de Europese energie-unie.

Om de stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde onder de 2 °C te houden in vergelijking met het pre-industriële tijdperk (de "minder dan 2 °C"-doelstelling) moeten alle landen hun broeikasgasemissies substantieel en blijvend verminderen. Volgens de Commissie kan een dergelijke transitie naar lage emissies worden bereikt zonder dat het ten koste gaat van economische groei en banen, en biedt het aanzienlijke kansen voor het revitaliseren van economieën in Europa en daarbuiten. Uitstel van deze transitie leidt tot hogere kosten en minder mogelijkheden voor de effectieve aanpak van en aanpassing aan klimaatverandering.

Om te komen tot effectieve collectieve actie in lijn met het tweegradendoel dient het Protocol van Parijs volgens de Commissie als doel te hebben een mondiale emissiereductie van 60% t.o.v. 2010 in 2050³ en op basis van heldere, ambitieuze en juridisch bindende mitigatieverplichtingen voor alle landen, die zowel rekening houden met de principes van het klimaatverdrag en met veranderende nationale omstandigheden.

Het protocol dient te voorzien in een voor alle partijen geldende procedure voor regelmatige herziening en versterking van de mitigatieverplichtingen, in overeenstemming met de langetermijndoelstelling ervan. De herziening zou met ingang van 2020 om de vijf jaar moeten plaatsvinden. Verbetering van de transparantie en verantwoordingsplicht zou het mogelijk moeten maken om na te gaan of landen hun afspraken nakomen, onder meer via een gezamenlijk systeem van jaarlijkse rapportage en regelmatige, onafhankelijke verificatie van broeikasgasemissies. Het protocol moet ook veerkrachtige duurzame ontwikkeling aanmoedigen door internationale samenwerking te bevorderen en beleid te ondersteunen waarmee landen minder kwetsbaar worden en beter in staat zijn zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering. Ook moet het protocol leiden tot substantiële, transparante en voorspelbare publieke en particuliere investeringen in koolstofarme en klimaatbestendige ontwikkeling. Alle landen moeten zich ertoe verbinden stappen te zetten om een gunstiger kader te scheppen voor het aantrekken van klimaatvriendelijke investeringen. Landen die daartoe in staat zijn, moeten financiële steun mobiliseren voor de in aanmerking komende partijen bij het protocol. De financiële steun moet na verloop van tijd een bredere grondslag krijgen dan de huidige donoren, wanneer de partijen over andere mogelijkheden beschikken.

¹ Zie: brief aan Tweede Kamer d.d. 27 februari 2015 (TK 2014-2015, 31 793 nr. 115).

² Zie: <http://www4.unfccc.int/submissions/indc/Submission%20Pages/submissions.aspx>

³ Dit komt ongeveer overeen met een reductie van 50% t.o.v. 1990, een cijfer dat door de EU eerder als mondiale doelstelling voor 2050 is gecommuniceerd.

De voorschriften, processen en instellingen die nodig zijn om het bovenstaande te bereiken, moeten uiterlijk in 2017 worden uitgewerkt.

Alle partijen bij het VN-Klimaatverdrag moeten hun INDCs ruim vóór de conferentie van Parijs indienen. China, de VS en andere G20-landen, alsmede landen met hoge en middeninkomens, zouden hiertoe uiterlijk in het eerste kwartaal van 2015 in staat moeten zijn. Voor de minst ontwikkelde landen (MOL's) zou meer ruimte voor flexibiliteit moeten zijn.

De bijdragen van landen dienen als juridisch bindende verplichtingen in het protocol van Parijs te worden vastgelegd. De in het kader van het protocol aangegeven mitigatieverplichtingen zouden volgens de Commissie voor alle partijen dezelfde juridisch bindende werking hebben. Het is volgens de Commissie aan de landen die niet-bindende mitigatieverplichtingen op internationaal niveau bepleiten, om aan te tonen hoe dezelfde voordelen van bindende afspraken met een andere aanpak kunnen worden behaald.

De Commissie stelt voor dat het protocol in werking zou moeten treden zodra het is geratificeerd door landen die gezamenlijk in totaal 80% van de huidige wereldwijde uitstoot voor hun rekening nemen. Van alle G20-landen, die goed zijn voor ongeveer 75% van de wereldwijde emissies, alsmede andere hoge- en middeninkomenlanden, wordt verwacht dat zij het protocol tijdig bekrachtigen en vanaf 2020 uitvoeren. Om toe te kunnen treden tot het protocol moet elke partij mitigatieverplichtingen aangaan. Alleen toegetreden partijen kunnen deelnemen aan de besluitvorming in het kader van het protocol en hebben toegang tot financiële en andere middelen om de uitvoering van het protocol te ondersteunen.

In de mededeling wordt tevens een voorstel gedaan tot uitwerking van de INDC van de EU. De EU INDC is volledig in lijn met de Europese Raadsconclusies van oktober 2014 en is inmiddels door de Milieuraad van 6 maart j.l. vastgesteld.⁴ Kern van de INDC is een gezamenlijke reductie van broeikasgasemissies binnen de EU van ten minste 40% tegen 2030 in vergelijking met 1990 voor alle sectoren en alle emissiebronnen. Het wordt door de Commissie niet zinvol geacht om op dit moment al een hogere voorwaardelijke streefwaarde voor te stellen. Het is een ambitieuze en redelijke streefwaarde die past in een kostenefficiënt traject om tegen 2050 op een interne emissiereductie van ten minste 80% ten opzichte van 1990 uit te komen. Mocht de uitkomst van de onderhandelingen zodanig zijn dat een ambitieuzere streefwaarde gerechtvaardigd is, dan zou de EU open moeten staan voor het gebruik van internationale kredieten⁵ ter aanvulling van de nationale verplichtingen, zolang de milieu-integriteit daarvan gewaarborgd is en dubbeltelling wordt vermeden.

⁴Zie: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/env/2015/03/06/>

⁵ Het gaat hier om emissiereductie-eenheden van buiten de EU worden aangekocht om mee te tellen voor het halen van eigen de doelstelling.

Als vervolgstappen worden door de Commissie o.m. voorgesteld:

- indiening door de EU van haar INDC vóór het einde van het eerste kwartaal (reeds gebeurd);
- aanmoediging van grote economieën om het voortouw te nemen door tijdig ambitieuze INDCs in te dienen, met name in de context van het Forum van grote economieën (MEF), de G20 en de G7;
- zoveel mogelijk landen aanmoedigen om ambitieuze INDCs op te stellen en hen in voorkomend geval daarbij ondersteunen;
- aantonen en waarborgen dat de financiële steun die de EU collectief aan haar internationale partners verstrekt voor koolstofarme en klimaatbestendige ontwikkeling, stabiel en voorspelbaar is;
- waarborgen dat de tweede verbintenisperiode van het Protocol van Kyoto vóór eind 2015 wordt geratificeerd door de EU, haar lidstaten en zoveel partijen als nodig zijn voor de inwerkingtreding daarvan.

De Commissie is voornemens uiterlijk in november 2015 een internationale conferentie over de INDCs te organiseren om tot een beter onderling begrip te komen en de toereikendheid van de collectieve ambitie te bespreken. Voor deze conferentie wil het de partnerlanden, vooraanstaande deskundigen, denktanks en internationale organisaties samenbrengen. Uiterlijk medio 2015 zal de Commissie de eerste wetgevingsvoorstellen voor de uitvoering van het klimaat- en energiekader 2030 aan het Europees Parlement en de Raad voorleggen. Hiermee zal concrete invulling gegeven worden aan de EU-bijdrage voor het mondiale klimaatakkoord van ten minste 40% reductie in 2030 (ten opzichte van 1990), zoals vastgesteld door de Europese Raad van oktober 2014.

b) Impact assessment Commissie:

De Commissie heeft geen impact assessment uitgebracht omdat het niet om een wetgevingsvoorstel gaat.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

De Nederlandse visie op het beoogde klimaatakkoord in Parijs is eerder neergelegd in de kabinetsreactie op de consultatieve mededeling van de Europese Commissie "De internationale overeenkomst inzake klimaatverandering van 2015: het internationale klimaatbeleid na 2015 vorm geven" (Tweede Kamer 2012-1013, 30495, 22 112, nr. 16) en brieven aan de Tweede Kamer over de inzet van de Klimaatconferenties, meest recentelijk de brief van op 19 november 2014 (Tweede Kamer, 31 793, nr. 93). De essentie daarvan is dat prioriteit gegeven wordt aan participatie: alle landen moeten gaan bijdragen aan emissiebeperking en in staat zijn emissiearm en klimaatbestendig te kunnen groeien. Wel moet het akkoord flexibiliteit bieden: ruimte voor landen om te doen wat binnen hun mogelijkheden ligt – ruimte voor nationale plannen en wetgeving. Het klimaatregime moet zich daarbij niet alleen richten op zoveel mogelijk ambitie en actie door

landen, maar ook door het bedrijfsleven, het maatschappelijke middenveld en andere niet-statelijke partijen en deze daarbij aanmoedigen, belonen en ondersteunen.

Met de afspraak tijdens klimaattop in Warschau (2013) dat alle landen Intended Nationally Determined Contributions (INDCs) formuleren, hebben de internationale klimaatonderhandelingen zich in belangrijke mate in de door Nederland gewenste richting ontwikkeld. Deze benadering biedt de flexibiliteit die nodig is om deelname door alle landen te bewerkstelligen. Tegelijkertijd dient het nieuwe akkoord niet vrijblijvend te zijn en aan te zetten tot ambitie. Elk land dient zijn verantwoordelijkheid te nemen en daar ook op aangesproken te worden.

Het nieuwe akkoord moet daarbij dynamisch zijn. De bijdragen van verschillende landen moeten aangepast kunnen worden aan een veranderende wereld. Iedereen moet steeds naar vermogen en progressief bijdragen. Daartoe dient in het nieuwe akkoord een cyclus van periodieke revisie en flexibele aanscherping van afspraken te worden vastgelegd die zorgt voor groeiende ambitie en een duurzaam karakter van het nieuw klimaatakkoord.

De verantwoordelijkheid voor emissiereductie ligt in eerste instantie bij de grote, ontwikkelde economieën. Nederland onderschrijft dan ook de EU-doelstelling van tenminste 40% broeikasgasreductie in 2030 als kosteneffectieve route richting het doel van 80-95% afname van schadelijke broeikasgassen in 2050 ten opzichte van 1990, zoals afgesproken sinds de Milieuraad van 20 oktober 2008. Het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen (mitigatie) moet volgens Nederland de kern van de mondiale afspraken blijven. Tegelijkertijd moet het nieuwe akkoord ook het aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en versterken van weerbaarheid (adaptatie) vanuit het mondiale niveau bevorderen. Nederland pleit daarom voor een gereedschapstest voor adaptatie ter versterking van de weerbaarheid van samenlevingen en economieën op lange termijn. Volgens Nederland is het essentieel dat het nieuwe klimaatakkoord niet alleen gaat over afspraken tussen landen, maar ook het belang van de rol van niet-statelijke en lokale overheden voor het bereiken van klimaatdoelstellingen erkent en zich richt op het stimuleren en ondersteunen van hun bijdragen.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

De in de mededeling verwoorde visie verschilt niet wezenlijk van die van Nederland en van de tot nu toe gehanteerde inzet van de Europese Unie, maar er zijn wel enkele verschillen met de Nederlandse visie. Allereerst houdt de Commissie stevig vast aan het lang gevestigde standpunt dat nationale mitigatiebijdragen internationaal juridisch bindend vastgelegd moeten worden in het akkoord van Parijs. Nederland verwacht dat de grote landen zoals de VS en China dit standpunt niet delen en dit dus niet de door Nederland gewenste brede participatie bevordert. Nederland is in elk geval van mening dat de EU zich pas internationaal juridisch moet verbinden als andere partijen dit ook willen doen.

Ten tweede ontbreekt in de mededeling van de Commissie de nieuwste IPCC-bevinding rond de noodzaak om de mondiale emissies nog deze eeuw tot (netto) nul terug te brengen om de opwarming tot 2 graden te beperken. Ook wordt in het stuk van de Commissie niet ingegaan op de rol en het belang van niet-statelijke actoren in het klimaatbeleid.

Nederland zal zich in de aanloop naar Parijs binnen de EU en daarbuiten blijven inzetten op het waarborgen van brede participatie, opname van de laatste IPCC inzichten over de noodzaak van uitfasering van broeikasgasemissies en vastlegging van het belang van en ondersteuning van de bijdragen van niet statelijke actoren.

Nederland onderschrijft de wenselijkheid van een 5 jarige revisie cyclus. Nederland vindt dat landen daarom moeten kiezen voor bijdragen van 5 jaar (2025) of 10 jaar (2030) zoals in het geval van de EU. Nederland is geen voorstander van additionele internationale doelen bovenop het EU klimaat- en energieraamwerk voor 2030. Ook moeten de administratieve lasten zo beperkt mogelijk blijven en zo veel mogelijk aansluiten bij bestaande verplichtingen.

De mededeling bevat ook nieuwe voorstellen, bijvoorbeeld over de voorwaarden voor inwerkingtreding van het protocol van Parijs. Het vereiste van een grote dekking van de mondiale emissies is ook voor Nederland belangrijk om voldoende brede deelname te verzekeren, maar moet worden afgewogen tegen het risico dat één grote, of enkele middelgrote uitstoters inwerkingtreding kunnen blokkeren. De Commissie werkt een structuur uit voor het akkoord van Parijs en neemt een voorschot op wat er in het akkoord moet komen en wat er in begeleidende besluiten kan worden uitgewerkt. Nederland steunt de visie van de Commissie dat koolstofbeprijzing een belangrijk instrument is om wereldwijd de vereiste investeringen in koolstofarme en klimaatbestendige ontwikkeling te stimuleren. Ook deelt Nederland de noodzaak die de Commissie signaleert om ook de emissies van het internationale lucht- en zeevervoer alsmede de productie en het verbruik van gefluoreerde gassen (respectievelijk in ICAO, IMO en het Montreal Protocol) doeltreffend te reguleren. De door de Commissie genoemde termijn van eind 2016 lijkt niet voor al deze sectoren realistisch.

In de Milieuraad van 6 maart j.l. is de EU-INDC vastgesteld. Deze is in lijn met de conclusies van de Europese Raad van oktober 2014 over het 2030 klimaat- en energiebeleidskader.

Nederland ondersteunt het voorstel van de Commissie om later dit jaar een internationale bijeenkomst te organiseren voor het bespreken van de op tafel gelegde INDCs, nu in Lima geen afspraken konden worden gemaakt over een formeel beoordelingsproces voor de INDCs.

c) Eerste inschatting van krachtveld

Tijdens behandeling in de milieuraad van d.d. 6 maart is gebleken dat er brede steun is voor de visie van de Commissie op het Protocol van Parijs – hoewel de mededeling niet in detail is besproken.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

Er is gedeelde competentie van de EU en lidstaten op het terrein van milieu (artikel 4, lid 2 onder e). Op grond van artikel 191 EU-Werkingsverdrag draagt het milieubeleid van de EU bij aan de bevordering op internationaal vlak van maatregelen om het hoofd te bieden aan regionale of mondiale milieuproblemen, in het bijzonder de bestrijding van klimaatverandering. Hiertoe kan de EU ook onderhandelen over internationale overeenkomsten.

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de subsidiariteit is positief. Gelet op het mondiale karakter van de klimaatproblematiek is een gemeenschappelijke aanpak op Europees niveau vereist. De EU kan in de mondiale klimaatonderhandelingen door gezamenlijk optreden meer bereiken dan individuele lidstaten afzonderlijk.

c) Proportionaliteit

De Nederlandse grondhouding ten aanzien van proportionaliteit van de mededeling is positief. De voorstellen in de mededeling raken de kern van het beoogde akkoord in Parijs en treden niet onnodig in uitvoeringsdetails. De in deze mededeling voorgestelde architectuur staat in een juiste verhouding tot de met het nieuwe klimaatakkoord te bereiken doelen.

d) Financiële gevolgen

Gezien de aard van de mededeling heeft deze geen directe financiële of administratieve consequenties voor de EU-begroting, rijksoverheid en/of decentrale overheden, bedrijven en burgers. Aan het vervolgtraject zijn wel kosten verbonden. Nederland is van mening dat de EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2014-2020 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Eventuele budgettaire gevolgen voor Nederland worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, administratieve lasten en concurrentiekracht

De mededeling heeft geen directe gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten. Hoewel een akkoord in Parijs waar alle landen aan meedoen in beginsel bij draagt aan het tegengaan van verlies van concurrentiekracht en carbon leakage, dient er op toe te worden gezien dat de concurrentie positie door de uitkomst van de klimaatonderhandelingen niet onnodig wordt verzwakt.